



مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :	۶	موضوع :	فقه ۶
تاریخ :	۸۸/۳/۲۸	ساعت :	۸

نام کتاب: شرح لمعه، از الفصل الخامس تا پایان کتاب الدیات

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. «لو أكرهه على القتل فالقصاص على المباشر ويحبس الأمر حتى يموت» کدام گزینه از عبارت استفاده می‌شود؟ ب ۳۹۹

- ا. در همه جا مباشر بر سبب مقدم است ☐
 ب. حکم اکراه در قتل جاری نمی‌شود ☒
 ج. چون مباشر مجبور شده قصاص ندارد ☐
 د. مکروه یا دیه می‌دهد و یا به زندان می‌افتد ☐

۲. اگر را عمداً بکشد، قصاص ندارد. د ۴۰۷

- ا. بالغ، نابالغ ☐
 ب. مرد، زن ☐
 ج. مسیحی، یهودی ☐
 د. عاقل، دیوانه ☒

۳. اگر مردی با یک ضربت، چهار انگشت زنی را قطع کند، زن حق دارد ج ۴۰۲

- ا. سه انگشت مرد را قطع کند ☐
 ب. دیه سه انگشت از او بگیرد ☐
 ج. دیه دو انگشت بدهد و چهار انگشت را قطع کند ☒
 د. دو انگشت او را قطع کند و ده شتر نیز بگیرد ☐

۴. «حكم وطى الأموات حكم الأحياء و يزيد هنا أنه تغلظ عليه العقوبة إلا أن تكون الموطوءة زوجته أو أمته المحللة فيعزّر خاصة»، یسفتاد من هذه

العبارة أن ج ۳۹۰

- ا. حكم وطى الأموات هو الرجم مطلقاً ☐
 ب. حكم وطى الأموات هو التعزير فقط ☐
 ج. وطى الرجل زوجته الميتة لا يجرى عليه حكم الزنا ☒
 د. يجوز للمالك وطى أمته بعد موتها ☐

تشریحی:

* «ويكفى فى الغرم للمال المسروق الاقرار به مرة واحدة لأنه اقرار بحقّ مالى فلا يشترط فيه تعدّد الاقرار لعموم اقرار العقلاء على أنفسهم جايز وأنما

خرج الحدّ بدليل خارج». ۳۸۲

۱. با توجه به عبارت، در چه صورت، حدّ سرقت و غرامت مال، هر دو ثابت است؟ عموم مذکور در عبارت را توضیح دهید.

۱. وقتی اقرار متعدد باشد حدّ اقل دوبار اقرار کند. ۲. عموم اقرار العقلاء ... تمام اقرارها را شامل می‌شود اگرچه یک بار باشد تا دلیلی بر تخصیص نداشته باشیم به همان یک بار اکتفا می‌شود.

* «ويثبت هذا الفعل (أى وطى البهيمة) بشهادة عدلين وبالاقرار مرة فى جميع الأحكام إن كانت الدابة له لعموم اقرار العقلاء على أنفسهم جايز والا تكن

الدابة له فالثابت بالاقرار مطلقاً التعزير خاصة». ۳۸۹ فنى

۲. مراد از جميع احكام چیست؟ چرا در صورت اقرار، فقط تعزیر ثابت می‌شود؟

مراد، عقوبت وطى کننده و حرمت لحم ونسل حيوان و لزوم ذبح مأكول اللحم و احراق آن است. ۲. چون اقرار مقرر فقط عليه خودش اجرا می‌شود نه عليه ديگران.

* «لو اشترك في قتل الرجل رجل وامرأة واختار الولي قتلها فلا رد للمرأة إذ لا فاضل لها من ديتها عما يخص جنيتها». ٤٠٠ فنی

٣. در صورت فوق، اگر ولی دم فقط مرد را قصاص کند حکمش چیست؟ اگر زن را فقط قصاص کند حکمش چیست؟

١. باید نصف دیه مقتول را از زن بگیرد و به مردی بدهد که قصاص می شود. ٢. ولی دم نصف دیه مقتولش را از مرد می گیرد و به ورثه زن چیزی نمی دهد.

٤. اگر در اثر جنایتی تمام موی سر مردی و یا موی سر زنی از بین رفت، چنانچه مجدداً بروید یا اصلاً نروید، حکمش چیست؟ و چه فرقی با هم دارند؟ ٤٣١ متوسط

اگر اصلاً نروید جانی باید دیه کامل بدهد دیه کامل مرد را به مرد و دیه کامل زن را به زن بدهد اما اگر مجدداً کاملاً بروید نسبت به مرد ارش می دهد و نسبت به زن مهر المثل او را می دهد.

٥. دیه شل کردن عضو چقدر است؟ دیه قطع عضوی که شل شده چقدر است؟ ٤٣٥ متوسط
هر عضوی شل شود دو سوم دیه آن عضو را دارد و اگر کسی عضو شل شده را قطع کند یک سوم دیه آن عضو را می پردازد.

٦. دو مورد از وسایل اثبات قتل و شرایط هر کدام را نام ببرید. ٤١٦
١. اقرار، یشرط فيه البلوغ والعقل والاختيار والحرية للمقر. ٢. البينة، فعدلان ذکران. ٣. القسامة، فثبت مع اللوث.

* «الأول: فی قصاص النفس وموجبه ازهاق النفس المعصومة المكافئة عمداً عدواناً». ٣٩٦

٧. با قید «المعصومة» و «عدواناً» چه چیزهایی خارج می شود؟

١. فتخرج النفس غیر المعصومة کالکافر الحربی والمحارب واللص ونحوها. ٢. احترز ب«عدواناً» عن نحو المقتول قصاصاً کما یخرج به قتل الصبی والمجنون. ٣. التقييد بالعمد لاخراج قتل الصبی والمجنون الذی لا یتحقق منهما العمد بعد أن کان عمدها خطأ.

* «لو انقلبت الظئر فقتلت الولد بانقلابها نائمة ضمنته فی مالها إن کان فعلها المظائرة وقع للفخر به وإن کان للحاجة والضرورة الى الأجرة والبر فهو علی عاقلتها». ٤٢٢

٨. فرع فقهی مذکور در عبارت را توضیح دهید.

اگر به واسطه غلطیدن دایه در حال خواب بر روی بچه شیرخوار، بچه تلف شود در صورتی که قبول شیر دادن به خاطر اجرتش نبوده بلکه برای مباحثات به دیگران بوده است باید دیه را از مال خویش پرداخت نماید و اگر شیر دادن بخاطر اجرتش بوده باشد دیه بر عهده عاقله شیرده خواهد بود.

* «لو قال الرامي «حذار» فلا ضمان مع سماع المجنى عليه لما روی من حکم امیر المؤمنین (ع) فيه وقال قد أعذر من حذر ولو لم یقل حذار أو قالها فی وقت لا یتمکن المرمی من الحذر أو لم یسمع فالدیة علی عاقله الرامي». ٤٤٠

٩. دو فرع مذکور را بیان کنید.

فرع اول: اگر مردم را با صدای بلند حذر داد و به گوش مجنی علیه نیز رسید، او ضامن جنایت وارد بر شخص مجنی علیه نیست.
فرع دوم: اگر مردم را بر حذر نداشت یا وقتی بر حذر داشت که دیگر مجنی علیه، قدرت فرار از اصابت تیر یا بار محمول بر حیوان را نداشت دیه اش بر عاقله جانی لازم می شود، زیرا جنایت خطائی محسوب می شود.